

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena : Na celý rok ... .. 4 koruny — hal. Na pol roka ... .. 2 " — " Na štvrt' roka... .. 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Za vydanie zodpovedný JÁN MOLNÁR, pralát	Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
--	--	---

Obrat k lepšiemu.

Ukrutná krvavá borba na svetovom bojišti vyvolala aj ďaleko za frontom veľké zmeny. Takáto zmena javí sa aj v smýšľaní a počínaní pospolitého ľudu. Kto pozoroval život na vidieku, zbadal, že sa pospolitý ľud až nad mieru pridržal toho, k čomu behom rokov privykol, nevšímavosť, ba istý odpor javil proti každej novote. Za všeobecný vývin a dobrobyt zaujatí mužovia neraz museli ťažko zápasit', keď v záujme obce alebo celého vidieku do života chceli uviesť dajakú novotu, novú ustanovizeň. Preto bol na vidieku pokrok veľmi malý a zaostalý, ľud ľahko sa stal korisťou rozličnej prefíkanosti.

Úfame, že sa tieto neblahé pomery prajne zmenia. Aspoň výhlady sú, že prajná zmena nastane. Kto žije medzi ľuďmi a s pozornosťou sleduje jeho novší vývin, ten verí v túto prajnú zmenu.

Pospolitý ľud číta. Zaujímá ho každá tlačená litera a toto je prvý krok ku horeoznačenej zmene. Predtým marné bolo napomínanie «vzdelávajme sa čítaním!» napomínanie odznelo ako hlas volajúceho na púšti. A veru dobré čítanie zabaví človeka a aj poučí. Dobrá kniha, dobrý spis, dobrý časopis je najlepší priateľ. Mnohí bočili od tohoto priateľa, vyhýbali mu, nevedeli si ho oceniť. Ale dnes sa už veci ináč majú; dnes pospolitý ľud navykol ku čítaniu.

Pomocou tlačenej litery šíria sa známosti, budí sa nový záujem a všetko, čo sa širokoďaleko deje a toto prispieva ku ďalšiemu pokroku tak na poli duševnom, jako aj na poli

hospodárskom. A ďalším cenným výsledkom je vývin spoločenskej činnosti. Poznáme osady na Horniakoch, kde obyvatelia tak žili, jako keby jedon k druhému cudzí boli. Ba viac než cudzí; závišť, zvada, nepriateľstvo panovalo medzi nimi. Prišiel sem cudzinec, tento mal tu ľahkú prácu. Onedlho držal v rukách celú osadu. Pravda, že za takýchto okolností každá spoločenská činnosť bola vytvorená. A keď kde tu založený bol nejaký spolok, toho život nebol dlhý, našli sa ľudia, ktorí z krátkozrakosti alebo zo zlomyseľnosti priskorili zaniknutie spolku.

Dnes pozorovať i tu prajnú zmenu. Ľudia sa viac zaujímajú jedon o druhého a jako naši hrdivovia na fronte cítia, že sú jedon na druhého utisknutí, podobne aj tí, ktorí za frontom zápasia s ťažkosťami života, cítia, že len vzájomnou podporou, dobroprajnosťou a spojenými silami môžu si svoje polozenie oblahčiť a prajnejšie zmeniť.

Krajinské smerodajné kruhy maly teraz najlepšiu príležitosť presvedčiť sa o veľkej významnosti úverkových spolkov. Príležitosť táto vyskytovala sa v prvom rade pri upisovaní válečnej požitky. Tie vidiecke úverkové spolky, ktoré svoj kapitál sossbieraly z usparených halierov ľudu, upísaly veľké milliony na válečnú požitku. A pritom boly vstave aj potrebám svojich členov vyhoveť. Niet divu, že smerodajné kruhy na vývin úverkových spolkov teraz ešte väčšiu váhu kladú.

Rýchle vzrastajúca drahota potravných článkov, čo zvlášte ziskuchtivosť rozličných priekupcov zapríčinila, nútila obecnosť väčších miest ku zakladaniu potravných spolkov. Myšlienka

spoločovania ujala sa teda aj na takých miestach, kde o tomto spoločenskom pohybe predtým nič nechceli vedieť. Na vidieku, kde obyvateľstvo obce neraz závisí od jedného jediného malého grajzlera, ktorý diktuje ceny dľa ľubovôle, je zakladanie potravných spolkov ešte potrebnéjšie. A úfame, že keď sa v tomto smere nová akcia započne, náš ľud s väčšou dôverou a väčšou ochotou bude účasť brať na tejto spoločenskej činnosti.

Ťažké životné pomery naučily nás praktickejšie a usilovnejšie pracovať a miernejšie žiť. Toto bude v budúcnosti len prospešné. Aj zkusenosti našich na bojišti, ktorí sa obznámili s mnohými ľuďmi a s novými pomerami a týmto dostali širší rozhľad, neostanú bez prajného vplyvu na vývin spoločnosti.

Svetová vojna zapríčinila mnoho žiaľu, veľa starostí, spôsobila mnohé škody, ale bude mať aj prajné následky na vývin spoločnosti. Len treba vytrvať na ceste pokroku aj potom, keď raz pokoj nastane.

Výchova dietok.

Vychovávanie dietok je udržovanie ich tela a duše v zdravom stave a pripravovanie dietok k budúcemu životu. Vrelou túžbou každého rodiča je, aby sa jeho dieťa stalo usilovným, pracovitým, poriadku milovným, nábožným a zákony poslúchajúcim človekom. Ale aby sa dieťa skutočne takýmto človekom stalo, toho hlavnou podmienkou je rozumná a dobrá výchova, o čo starať sa je povinnosťou rodičov. Primeraná pečlivosť, pozornosť, láska a prísnosť nech vedú rodičov pri opatrovaní tela a duše ich dietok, bo len takto budú mať z nich radosť!

Bo veď dietky, čo je ich vychovávanie, šatenie, opatrovanie jakékoľvek ťažké, predsa sú len najväčším pokladom človeka. V nich je uložený budúci život človeka, ony sú hlavným cieľom usilovnosti, trápenia, strádania rodiča, preto teda opravdovú blaženosť života pozná len ten človek, ktorého Boh obdaril dietkami. Ale musíme doložiť, že dobrými dietkami!

Bo koľko radosti majú rodičia, keď vidia, že sa ich dietky telesne dobre vyvinujú, že sú srdcia ich dietok ku všetkemu peknému a dobrému náklonné a že sa odvracajú od všetkého, čo je špatné a čo je zlé; práve tolko žiaľu cítia rodičia, keď vidia, že ich dietky ničím nemožno zadržať od zlého. A príčinou toho sú veru zväčša sami rodičia.

Prirodzene sú také dietky, ktoré sa zlými narodily, u ktorých je všetka láska, všetka prísnosť, každá nežnosť a hrozba marná. Ale sú žiaľbohu zas i také dietky,

ktoré sa dobrými narodily, ale u ktorých zlá výchova všetky šľachetnejšie city potlačila a urobila ich zlými.

Dobrá výchova dietok nejde len tak sama od seba. Výchovu dietok neslobodno sveriť slepému osudu! Pravda je, že *len dobrý človek môže vychovať dobré deti*, ale len tak, jestli má na zreteli tie zlaté pravdy, ktoré čerpáme z náboženstva a zo zkusenosti života. Kto tieto pravidlá nenasleduje, toho dietky ľahko zabočia na zlú cestu. Pre toto sa stáva, že tak mnohí dobrí rodičia majú zvrhlé, zpuštělé a zlé dietky.

Často sa divíme tomu, že otec a matka sú tak dobrí, usilovní, pracovití ľudia, ktorí s láskou, nežnosťou, s tou najväčšou pečlivosťou vychovávali svoje dieťa a hľa, jaký to má výsledok: ich dieťa obchádza prácu, navštevuje krčmy, opíja sa, ruha sa Bohu, je neznášanlivé, ktoré dobrí ľudia na ceste už z ďaleka obchádzajú.

Na to nikto nepomyslí, že práve tá opícia láska, ktorou rodičia tak vychovávali svoje dieťa, že mu všetko robili po vôli a všetko mu dovolili, že práve toto bolo prvou a najhlavnejšou príčinou toho, že ich dieťa zabočilo na zlú cestu. Rodič vo svojom dieťati nech nevidí vždy a výlučne len svoje dieťa, ktorému je všetko dovolené, lež rodič nech myslí i na to, že to dieťa časom stane sa človekom, ktorý vo svojej rodine a v spoločnosti bude mať miesto vykázané. Keď pri výchove dietok aj na toto budeme pamätať, tak svoje dietky nerozmazneme, bo veď vieme, že z toho naše dieťa nikdy nebude mať žiadneho osohu, ale len škodu.

Stručný prehľad najnovších válečných udalostí.

Präsident Spojených Štátov Severnej Ameriky v klepci. Wilson, prezident Spojených Štátov Ameriky, pod nátlakom amerických miliardárov, ktorí za nepočítané milióny antantu lifrovali kanóny, granáty, šrapnelly a každého druhu zbraň, Nemecku poslal, ako sa vyslovil, už poslednú notu. V tejto note žiadal od Nemecka, aby zcela a na celej čiare zastavilo boj s podmorskými loďami. Cieľom tejto noty očividome bolo len to, aby americkí millionári válečné dôroby ich fabrik slobodne a bez prekážky antantu do Európy prevážali a týmto spôsobom zakončenie svetovej vojny do nekonečna preťahovať mohli.

Nemecko na notu Wilsona poslalo odpoveď, ktorú si zaiste nestrčí za širák. Odvolávajúc sa na surovú neľudskosť, akú Amerika pácha zasielaním zbrane do Európy a preťahovaním svetovej vojny, Nemecko dôrazne to žiada, aby z Ameriky žiadneho druhu zbraň nedovážali viac do Európy a aby Anglicko zastavilo vôbec ten neslýchaný terror, aký nesvedomite prevádza proti všetkým malým štátom Európy, čo nestoja v spojení s antantantom.

Na obsah tejto dôraznej odpovede americkí

millionári, ktorí Nemecku s divým hlukom vyhrážali sa vojnou, údajne zcela umŕkli.

Nižšia snemovňa Anglicka nový zákon o všeobecnej vojnopovinnosti prijala 328 hlasmi proti 26.

Irské povstanie Angličania utlačili, vodcov povstania odvliekli do Londýna a popravili ich. Pri tomto povstaní mnoho sto nevinných ľudí prišlo o život. Angličania ale Irčanov ešte viacej utlačovať budú, ako posiaľ.

Francúzsko už zo žiadnej strany nemože dostať válečnú pomoc, preto posledne aj Rusko prinútené bolo asi deväť tisíc ruských vojakov poslať do Marseillu, ktorých ozbrojili a hneď aj poslali na front ku Verdunu.

Pašič, srbský ministerpredsada, zdržuje sa v Petrohrade a už aj u cára bol na výsluchu. Rusi mu sľubujú, že Srbsko znovu postaví na nohy a pripoja k nemu Bosnu, Hercegovinu, Horvátsko, Dalmáciu a ešte aj Korutánsko a Štýrsko. Hlavným mestom nového Srbska predbežne, ako v Petrohrade hovoria, majú byť Saloniky.

O ďalších udalostiach svetovej vojny podávame nasledovné úradné zprávy:

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Rusom.

Hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky o udalostiach bojišťa proti Rusom vydal nasledovné úradné zprávy:

1. mája. Na ruskom a juhovýchodnom bojišti niet žiadnej zmeny.

2. mája. Ruské a juhovýchodné bojište: Niet novej udalosti.

3. mája. Ruské bojište: Od Rarance na východ jedon rakúsko-uhorský válečný letún sostrelil jedno nepriateľské lietadlo. Inej významnej udalosti sa nestalo.

Juhovýchodné bojište: Tichosť.

4. mája. Ruské bojište: Od Tarnopola na severovýchod naše výskumné čaty zajaly jedného ruského dôstojníka a sto mužov.

Nemecko-ruská vojna.

Hlavný válečný stán nemecký o udalostiach bojišťa proti Rusom a na Balkáne vydal nasledovné úradné zprávy:

1. mája. *Východné a balkánske bojište*: Zvlášte významnej udalosti sa nestalo.

2. mája. *Východné a balkánske bojište*: Niet čo zvláštneho oznámiť.

3. mája. *Východné a balkánske bojište*: Niet nič nového.

4. mája. *Východné bojište*: Na fronte polozenie vo všeobecnosti je nezmenené.

Naše vzducholode železničné stavby na čiare medzi Molodečnom a Minskom a železničný križný bod v Luminiečach, od Pinska na severovýchod, s pozorovaným zdarom napadly.

Balkánske bojište: Významnej udalosti sa nestalo.

Vojna proti Talianom.

O udalostiach na talianskom bojišti hlavný válečný stán uhorsko-rakúsky vydal nasledovné úradné zprávy:

1. mája. Polozenie je nezmenené. Na odseku Adamello naše čaty útoky nepriateľa, ktoré boli namerané hlavne proti priesmyku Fargorida, so značnými ztratami alpinov odrazily.

2. mája. V bojoch svedených na odseku Adamello zajali sme 85 alpinov.

V Dolomitoch Taliani dnes rano napadli naše posície na Croda del Ancona a na Ruffrede. *Obidva útoky sme odrazili.*

3. mája. Na území Adamella boje trvajú ďalej.

Pri Rive a na území Col di Lany nastaly prudké delostrelecké boje. *Útok Talianov na štít Rothwand sme odrazili.*

4. mája. Nepriateľovo delostrelectvo včera proti tolmeinskému predmostiu, okoliu Flitscha a viac odsekom korutánskeho frontu vyvinulo zvýšenú činnosť, na tyrolskom pohraničnom kraji ale bol zmiernený delostrelecký boj. V trhlínach úbočia vrchu Adamella medzi Stablelom a Corno di Cavento boje trvajú ďalej.

Dnes v noci jedna nepriateľská vzducholod preletela ponad naše posície v blízkosti ústia Wippachu, tu shodila bomby a potom najprv v severnom smere, zatým ale nad údolím Idrie letela ďalej ku Lublani a Sallochu. Na spiatocnej ceste naše delostrelectvo svojou palbou zaseklo jej cestu, súčasne ju napadli naši letúni a palbou ju podpálili; vzducholod čo troska spadla v blízkosti gorického cvičebnišťa a štyria v nej sediaci zomreli. Viac našich lietadiel včera napadlo taliansky tábor pri Willesse a všetky naše lietadlá, keď hodily početné bomby a prestaly prudký povetný boj, neurazené sa vrátili.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

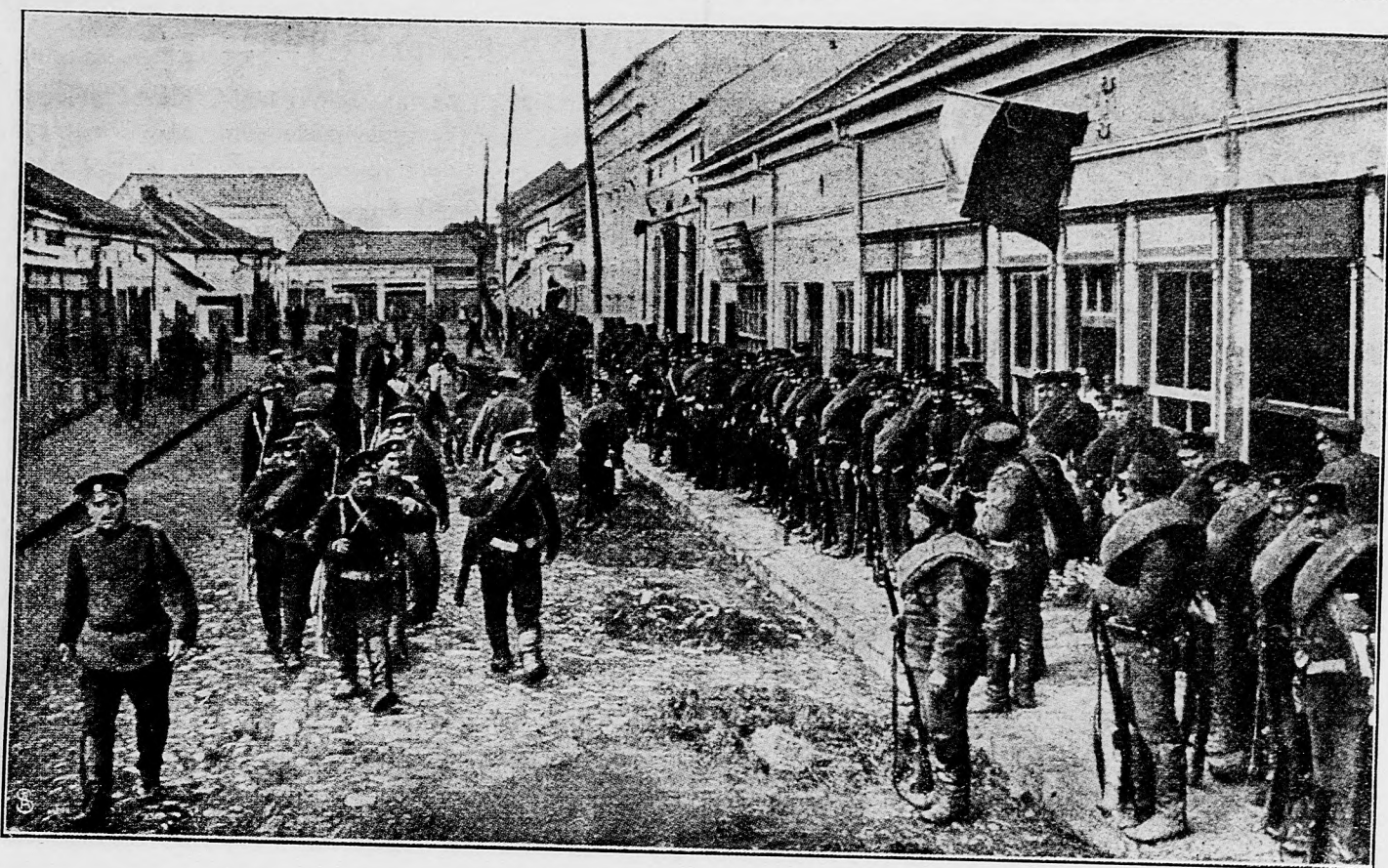
O udalostiach západného bojišťa proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

1. mája. Polozenie je vo všeobecnosti nezmenené. Na výšine Mort Homme aj včera bol prudký boj.

Naše lietacie roje od Verduna na západ a na juh hojne hodily bomby na kvartiele nepriateľských čiat. Od Noyona na východ v povetnom boji sostrelili sme jedon francúzsky biplan. V ňom sediaci zomreli.

2. mája. Od Loosu južne v noci na 1. mája silnejšia patrola nemeckých dôstojníkov neočakávane vtrhla do zákopy Angličanov. Kto z nich nevedel chytro ujsť, padol.

Na území Maasu delostrelecký boj zosilnel. Kým činnosť pechoty na ľavom brehu rieky od Avocourta na severovýchod obmedzovala sa na boj s ručnými granátmi napred potisknutých patrol, od pevnosti Douaumont na juh a v hore Caillette jedon útok Francú-

Bulharskí vojaci zaujmú Üšküb.

zov naše čaty večer vo viac hodín trvajúcim boji z blízka odrazily. Naše posície sme bez výnimky podržali.

Ako pozatýmne oznámili dňa 30. apríla nad pevnosťou Chaume, od Verduna na západ a nad thiervilskou horou od Verduna na juhozápad v poveternom boji spadlo po jednom francúzskom lietadle. Nadporučík Böлке včera nad chrptom Talon sostrelil jedno nepriateľské lietadlo, barón Althaus ale od pevnosti St. Mihil na sever sostrelil piate nepriateľské lietadlo.

Od Dixmuidena na sever nemecké oddelenia v súvisе s prekvapujúcim delostreleckým útokom *vnikly do belgických čiar* a zajaly niekoľko tuctov vojakov.

Na okolí Four de Paris (Argonnská hora) naše patroly predraly sa napred za druhú francúzsku zákopu. Priviedly so sebou niekoľko zajatcov.

Na oboch brehoch rieky Maas polozenie je nezmenené.

Nadporučík Althaus nad horou Caillette sostrelil šieste nepriateľské lietadlo. Krem toho jedno francúzske lietadlo v poveternom boji od pevnosti Thiaumont južne sa srútilo. Druhé dve lietadlá sostrelily naše obranné kanóny od chrpta Talon na juh a pri majeri Thiaumont, piate sostrelila palba našich strojových pušiek pri Hardaumontе. Riaditeľ tohoto posledného lietadla zomrel, jeho pozorujúci dôstojník bol ťažko ranený.

Krestania katolíci, organizujte Katoľicku Ludovú Jednotu!

Vojna Turecka proti Rusom, Francúzom a Angličanom.

O udalostach bojišta proti Rusom, Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy :

30. apríla. *Kapitulácia Kut-el-Amare*. V Kut-el-Amare obkolesená armáda, keď asi za mesiac stála pod tlakom našich hrdinských vojsk, konečne bola prinútená složiť zbraň. Dňa 26. apríla generál Townshend obrátil sa ku veliteľovi tureckej urmády v Mezopotámii a sdělil mu, že je náklonný prepustiť Kut-el-Amaru, ale pod tou podmienkou, aby on a jeho armáda slobodne mohli odtiahnúť. Dali mu na vedomie, že o inom nemôže byť reči, ako o bezpodmienečnom poddaní sa. Nato anglický veliteľ ponukol odovzdanie všetkých kanónov a jeden million funtov šterlingov, ako keby nebol mal vedomie o prajnom položení tureckej armády a v tom domnení, že tureckých veliteľov možno podplatiť. Dostal tú istú odpoveď, ako na prvý návrh. Konečne generál Townshend, vzdajúc sa všetkej nádeje, *celú anglickú armádu v Kut el-Amare odovzdal*. Dľa dosavadného spočítania 5 anglických generálov, 277 anglických, 214 indických dôstojníkov a 13.000 vojakov padlo do nášho zajatia. Turecké čaty právom môžu byť hrdé na skvelé víťazstvo, ktoré teraz nad anglickými zbraňami dobyli.

1. mája. Naši námorníci v posledné dni na brehoch Čierneho mora potopili tri lode, z ktorých jednu

delostreľbou zničili. Krem toho potopili aj štyri naložené plachtové lode.

Kaukazský front: Nepriateľská armáda, ktorá 25. apríla napadla naše čaty rozostavené na severnej časti vrchu Kozma, po 7 hodín trvajúcom boji prinútená bola utiahnúť sa. Dostal sa nám do rúk väčší počet zajatcov. Jedno nepriateľské oddelenie v sile asi jedného pluku, ktoré 28. apríla na odseku od Ase-Kale na juh napadlo jednu časť našich vojsk, s jeho ztratami sme odbili. Veľké množstvo potravín cívajúceho nepriateľa sme ukoristili. Nepriateľ, ktorý v noci na 30. apríla od Ase-Kale na západ napadol vršok č. 260., zaujal jednu našu streleckú zákopu, ktorú sme ale bodákovým protiútokom zpätzaujali. Na bitliskom odseku, ako aj na pobrežnom odseku nestalo sa nič zvláštneho.

Z ostatných frontov neprišlo zprávy o významných udalostiach.

3. mája. Dňa 30. apríla na smyrnanských vodách pri Makri zjavilo sa niekoľko nepriateľských válečných lodí. Válečné lode bez účinku bombardovali jednotlivé časte pobrežia.

Z ostatných frontov významnejšej zprávy neprišlo.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Vojna na mori.

Novší zdar Nemcov na anglických vodách.

Berlin, 26. apríla. Wolffova kancelária oznamuje: Dňa 25. apríla anglickú podmorskú loď «E. 22.» v južnej časti Severného mora naše válečné lode potopily. Dvoch ľudí sme zachránili a zajali.

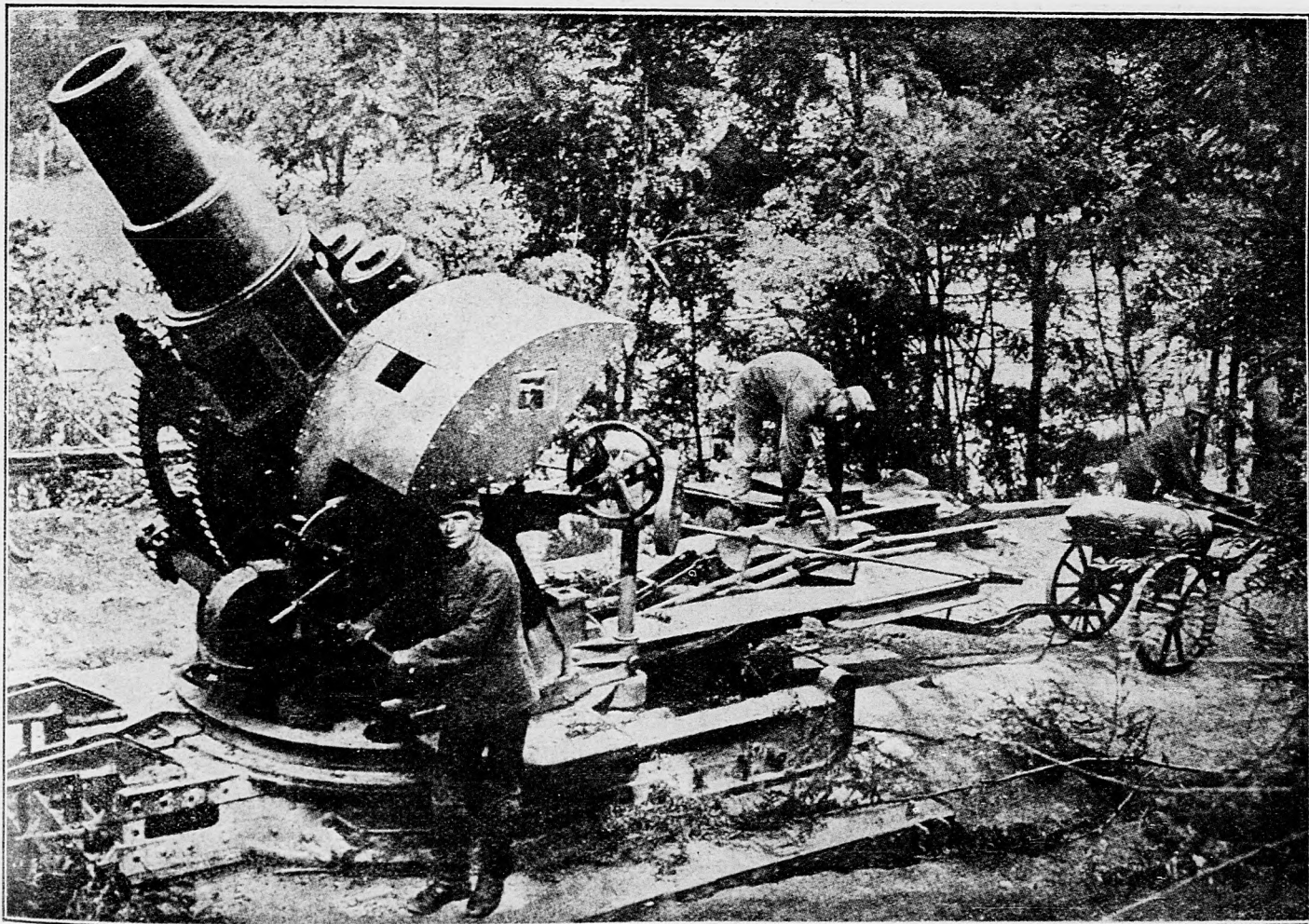
Jedna podmorská loď v ten istý deň a na tom istom okolí torpedom trafila jedon anglický križiak príslušajúci ku divízii Arethusu.

Berlin, 27. apríla. Wolffova agencia oznamuje: Časte našej patrolovej válečnej sily v noci z 26. na 27. apríla na Doggerskom zátone zničily jednu väčšiu anglickú strážnu loď a ukoristily jednu anglickú rybársku parolod.

Náčelník admirálskeho štábu.

Potopenie anglickej parolode «Goldmouth».

Berlin, 26. apríla. Wolffova agencia oznamuje: O potopení ozbrojenej anglickej parolode «Goldmouth» 31. marca z príslušného miesta oznamujú: Mužstvo parolode predovšetkým signálom vyzvali, aby odišlo z lode. Ponevác si parolod nevšímala vyzvania, vystrelili na upozornenie. Nato parolod hneď začala strieľať na podmorskú loď. Strhol sa pol hodiny trvajúci boj, v ktorom parolod osem ráz trafili. Nato mužstvo opustilo

Chýrny tridsať a pol cm. mažiar hotový k vystreleniu.

parolod, ktorú potopili. Z mužstva, ktorého kapitán, nasledujúce úpravy anglickej admirality, život neúprosne postavil na kocku, jeden človek bol ťažko ranený. Kanóny parolode obsluhovali dvaja matrózi anglického válečného námorníctva. Kapitána parolode, ktorý sa podujal napadnúť nemeckú loď, zajali.

Utonula anglická válečná loď.

Londýn, 28. apríla. Admiralita oznamuje: Vodcovská loď «Russell (s obsahom 14.220 tún) na Stredozemnom mori narazila na mínu a utonula. Loď mala zástavu kontreadmirála Fremantleho. 124 ľudí zmizlo, 676 ľudí zachránili.

Vojna v povetří.

Letúnsky útok na ruskú válečnú loď

Berlín, 28. apríla. Woffova kancelária oznamuje: Dňa 27. apríla tri nemecké lietadlá v zálive Rigy 31 bomb hodily na ruskú válečnú loď «Slava». Bezpochybné ustálili sme viac trefferov a podpalujúci účinok. Všetky lietadlá napriek najprudšej palbe neurazené sa vrátili.

Náčelník admirálskeho štábu.

Útok nemeckých vzducholodí na anglické pobrežie.

Berlín, 4. mája. Wolffova agencia oznamuje:

Jedon roj našich námorníckych vzducholodí v noci z 2. na 3. mája napadol prostrednú a severnú časť východného morského pobrežia Anglicka a z tejto príležitosti na fabriky, maše a železničné stávby pri Middleboroughu a Stocktone, na priemyselné osady pri Sundekanále, na opevnené prístavné miesto Hartlepool, na pobrežné batterie južne od rieky Tees, taktiež na anglické válečné lode pri vchode Firth of Forthu s viditeľným dobrým zdarom v hojnosti hádzal bomby. Všetky vzducholode napriek prudkej palbe vrátili sa do domajšieho prístavu, vyjmúc vzducholode «L. 20», ktorá prudkým južným vetrom na sever zahnaná, na mori dostala sa do nešťastia a pri Stavangeri utonula. Celé osobníctvo zachránili.

Dňa 3. mája jedon náš námornícky lietací stroj pri Sandwichu, od ústia Themse na juh, zdarne napadol jednu pobrežnú batteriu Angličanov, taktiež letúnsku stanicu od Dealu na západ.

Aj na východnom mori činnosť našich námorníckych letúňov bola čulá. Jedon roj našich vodných lietacích strojov opäť hodil bomby na ruskú radovú loď

Trosky talianskych granátov a šrapnelov po bombardovaní Gorice.

Bulharski vojaci nesú menáž.

«Slava» a na jednu nepriateľskú podmorskú loď pri Moonsunde a docielil treffery.

Povetrný útok nepriateľa na našu pobrežnú stanicu Piosen nezapričinil žiadnej vojenskej škody.

Jedna naša podmorská loď 30. apríla pred flandrijským pobrežím sostrelila jedon anglický lietací stroj. cestovateľov tohto vzal jedon nepriateľský torpedoborec.

Šéf admirálskeho štábu.

Naši letúni bombardovali Ravennu.

Dňa 3. mája popoludní jedon roj našich morských lietadiel v Ravenne na nádražie, fabriku na sirku a kasárňu hodil bomby. Spozorovali sme dobrý účinok a na nádraží, ako i vo fabrike na sirku konštatovali sme požiar. Napriek prudkej palbe dvoch obranných batterii všetky naše lietadlá sa neurazené vrátili.

V tom istom čase jedon výskumný roj našich torpedov od ústia rieky Po na juhovýchod stretol sa so štyrmi nepriateľskými torpedoborcami, ponevác ale dialka bola veľká a väčšia rýchlosť nepriateľa sblíženie sa urobila nemožným, vyvinula sa bezvýsledná palba. V boji sa súčasnilo aj viac našich lietadiel a tieto na torpedové lode nepriateľa strieľali zo strojových pušiek.

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťana!»

Krátke válečné zprávy.

Grécko a antant.

Viedeň, 2. mája. «Polit. Correspondenz» z Grécka dostala nasledovnú zprávu:

Skutky antantu, ktoré urážajú suverenné práva Grécka a ktoré v armáde krajiny od počiatku vzbudily bôľne city, následkom pokusov antantu, aby v záležitosti pretiahnutia srbských vojsk cez Grécko na vládu urobil nátlak, dosiahly vrchola. Následkom toho v Athénach utvorila sa vojenská liga, ktorá s mravným podporovaním vlády vytkla si za cieľ, že bude odporovať ustavičnému tlaku, ktorý antant robí na Grécko. Že takéto sdruženie, ktorého prvou manifestáciou bolo prejavenie úprimnej lojality oproti kráľovi a dynastii, stalo sa vôbec potrebným, to tu považujú za charakterisujúci následok abnormálneho položenía, do ktorého Grécko zas prišlo pre pokračovanie antantu. Ešte aj tie kruhy, ktoré sú ostatne proti každému politisovaniu dôstojníckeho sboru, za terajších pomerov stanovisko gréckej armády považujú za oprávnené.

Anglicko zastaví vojnu v Mezopotámii.

Zürich, 3. mája. Časopisy oznamujú: Polóuradné informácie, ktoré vychodia v londýnskej tlači, patrne

pripravujú verejnú mienku, že Anglicko zastaví vojnu v Mezopotámii.

Z ruského bojišťa.

Berlin, 3. mája. Zpravodajca «Berliner Tageblatt»-u oznamuje z ruského bojišťa: Rusi druhú polovicu marca držali za najprihodnejší čas ku započatiu silnej offenzívy od Jakobstadtu po Smorgon. Naše čaty nielen že najskvelejšie odbily nepriateľa, lež mimo toho práve na tom mieste, kde Rusi najsilnejšie čaty hodili do boja, ešte i napred postúpily. Na východnom fronte v posledné dni boje sa opäť obnovily. Dňa 28. apríla o 4. hodine rano naše ťažké delostrelectvo od Naročského jazera na juhozápad pri Blizniku započalo palbu na priestore zčiasťky lesnatom, zčiasťky holom, piesočnatom. Naše delostrelectvo, ktoré už od dávnejšieho času a výtečne poznalo priestor, dosiahlo výtečné zdary. Kanonáda, ktorá sa niekedy stupňovala v bubnovú palbu, trvala za šesť hodín. Táto strašná kanonáda úplne zaplavila ruské zákopy natoľko, že naša pechota o 10. hodine rano už mohla ísť k útoku. Naše čaty rýchle jednu za druhou zaujaly štyri nepriateľské posície, ktoré nám Rusi počas predošlej svojej offenzívy boli vzali. Naše čaty týmto došli vytknutého cieľa. Mohutnou silou hneď napredovali ďalej, tam zaujaly paralelne ťahajúce sa štyri posície a nepriateľské zákopy po Zanaroče a Štachovče, kde sa naskutku zašiancovaly. Rusi v tú noc započali zúfalý protiútok, ktorý sa však pri ich ohromných ztratách rozpadol. Na úsvite medzi 3. a 4. hodinou pokúsili sa ešte o jeden útok, ale tento sa už v zárodku udusil. Ohromné ztráty Rusov skvele dokazuje neobyčajne veľký počet zajatých a válečná korisť.

Prevezenie srbských čiat.

Milano, 5. mája. «Corriere della Sera» oznamuje z Athén s dátumom 2. mája:

Vyslanci antantu v záležitosti pretiahnutia srbských čiat neurobili ďalšie kroky. Vo vládných kruhoch začínajú si myslieť, že viac krokov ani neurobia, lež srbské čaty prevezú po mori, a sice cez Korintskú morskú úžinu.

Grécke časopisy oznamujú, že medzi časom 25.000 Srbov po mori prišlo do Saloník.

Dľa zpráv časopisu «Nea Himera» lode antantu okolo ostrova Korfu z mora vytiahly asi 60 nemeckých torpedových mín. Parníku «Sidnei» hrozilo nebezpečie, že následkom vybuchenia troch torpedových mín utonie.

Použitie srbskej armády.

Zürich, 6. mája. «Bund» píše: V ruskej tlači vždy častejšie sa ozývajú hlasy, ktoré v záujme budúcnosti Srbska rozhodne sa ohradzujú proti tomu, aby posledné zbytky srbskej armády použili na balkánskom bojišti. Predseda srbskej skupštiny Nikolič píše, že jestli vôbec chcú, aby bolo možno hovoriť o budúcnosti Srbska, na ostrove Korfu reorganisovanú srbskú armádu treba šetriť.

Alojs Rudnay a súdruhovia pred súdom, ako šalbiarski liferanti armáde.

(Pokračovanie.)

Ponevác ku pojednávaniu trestnej obžaloby šalbiarskeho lifrovania lichvy pre armádu prvoriadny obžalovaný Imrich Ivánka 25. marca nedostavil sa pred prešporským trestným súdom, na vyzvanie predsedu pojednávania pred stól trestných sudcov postavil sa Alojs Rudnay.

Robert Dröxler, tabulárny sudca a predseda trestného pojednávania, po vybavení formálnych otázok, pýtal sa Rudnaya, či sa cíti byť vinným.

Alojs Rudnay odpovedal, že sa necíti byť vinným a že svoju obranu v podrobnostiach predniesť chce nasledovne:

Alojs Rudnay: Po mobilisácii zhubily sa moje majetné pomery, bo sedemstopäťdesiat jochov môjho prepoštského majetku nevedel som dať zorať a ani moju pálenicu nemohol som udržať v obchode. O radu obrátil som sa ku krajinskému vyslancovi (Pracovnej strany. Red.) Jánovi Barossovi, ktorý bol mojím stálym pravotárskym radcom. Ten mi radil, aby sme do potyku vstúpili s Imrichom Ivánkom, ktorému ministerium vojny dalo veľké kontrakty ku lifrovaniu. To bolo v decembri minulého roku. Spolu sme pohľadali Ivánku, ktorému som predniesol, že moje maštale stoja prázdne a môj statok že veľmi zodpovie ku shromažďovaniu lichvy. Podstatou tohoto rozhovoru konečne bolo to, že som ja na seba vzal v záujme jeho lifrovania kroky porobiť v ministeriumoch a prepustiť mu na mojom statku nachodiacie sa maštale, v ktorých jednej čiastke zamýšľali sme ku spoločnému osahu dochovávať ovce.

Predseda: Vy teda vaše meno a váš kňazský stav Imrichovi Ivánkovi prepustil ste za dôchodky?

Rudnay: Áno, prosím, bo Ján Baross a Ivánka boli toho náhľadu, že u vojska kňaz zabezpečuje bezpodmienočnú dôveru, ba aj ľud, od ktorého Ivánka zadovážoval lichvu ku lifrovaniu, tiež mal väčšiu dôveru. Skutočný kontrakt dostala istá viedeňská pani menom Elise Reithoffer a tá ho prepustila Ivánkovi.

Predseda: Pritomný ste bol v ministeriume, keď ten kontrakt na Ivánku preniesli?

Rudnay: Áno.

Predseda: Okrem vašich hmotných záujmov, čo vás k tomu pohlo, aby ste sa súčasťnil v takomto obchode lifrovania?

Rudnay: Úprimne vyznajúc, to som mal v pláne, že do obchodov lifrovania vtiahnem celé duchovenstvo Uhorska, bo to hovorili, že v Laibachu tiež istý prepošt prevádza lifrovania. Mojm plánom bolo v tejto záležitosti obráťiť sa na jeho eminenciu primasa, podobne v pláne bolo získať aj nitrianske biskupstvo. O tomto poslednom viem, že Ivánka v tejto záležitosti so správcom biskupských statkov stál v listovnom potyku.

Predseda: Aké účinkovanie ste vy vyvínoval?

— Žiadne. Obchodné knihy ja som len z vonka videl.

— Teda za čo ste prijal peniaze?

— Bo som moje maštale prepustil a dovolil som, aby v úradoch upotrebovali moje meno.

— Ale prosím, v tých vašich maštalách nikdy nebolo lichvy... A koľko ste za to dostal?

— Zpočiatku, keď lifrovanie ešte stálo pod menom Ivánkovým, nemal som ustálený plat, lež len z pádu na pád dostal som peniaze.

traktu. Šiel som teda do Viedne na intendantúru, kde hlavný intendant pochvalne vyslovil sa nad tým, že aj kresťanský element účasť berie v zaopatrovaní vojska. Jedným slovom, odovzdal som tam môj prosbopis. Poznámam, že Ivánka nepoučil ma o všetkých veciach a vtedy som ani to nevedel, kto sú členovia toho konsorcia.

Predseda: A neinteresoval ste sa o tom, že členovia konsorcia nakoľko berú účasť v tomto podujatí?

— Boly to samé plausibilné mená.

V chytrosti postavená táboorská nemocnica na tyrolskom fronte.

— Keď ste ešte nemal fix dôchodok, koľko ste dostal?

— *Tri-štyristo, ba aj dve-tritisíc korún za jednu cestu. Totižto za jedno cestovanie do Viedne.*

Rudnay: V apríli minulého roku noviny veľmi napádaly Ivánku, že po budapeštianskych jarmokoch skupuje lichvu a skrze to umelým spôsobom stupňuje drahotu. Aj v parlamente zaoberali sa s tou vecou a to všetko k tomu viedlo Ivánku, aby pretrhol jeho kontrakt. To zapieram, že by intendantúra proti Ivánkovému lifrovaniu bola zdvihla akúkoľvek námietku, zrušenie kontraktu stalo sa len následkom Ivánkového rozhodnutia. Keď sa to stalo, *Ivánka*, ďalej *Elise Reithoffer*, ktorej veľký vplyv mi bol známy, a *Ján Baross* nahovorili ma, aby som moje meno dal ku novému kon-

Predseda: Na príklad *Eduard Rohrlích*, bystrický obyvateľ, tiež sa súčasťnil v tomto lifrovaní. Znal ste ho?

— Prípadne práve toho som poznal, bo som mu u ministerstva vychodil lifrovanie. To nebolo potrebné, aby členovia konsorcia lichvu mali, bo ku lifrovaniu slúžiacu hmotu sossbierali po rôznych stranách krajiny. Ostatne mňa ani *Ivánka*, ani jeho ľudia nepoučili o tých veciach.

Predseda: Keď ste do toho konsorcia vstúpil, aké dôchodky ste mal z toho?

Rudnay: Mesačne som dostal dvetisíc korún platu.

— Dohromady koľko ste dostal?

— Konsorcium žilo šesť mesiacov a za ten čas dostal som štyriadvadsaťtisíc korún.

— Nemal ste žiadnych iných dôchodkov?

Vtedy už nie.

Predseda: Ivánka z čoho prišiel ku tak veľkým dôchodkom?

— Ivánka od liferantov za istú cenu prevzal lichvu a dal ju ďalej vojsku, o čo drahšie ju dal, ako ju on kúpil, rozdiel medzi kúpou a odpredajom, bol jeho ošoh.

Predseda: Dľa kontraktu od každého kusa koľko patrilo Ivánkovi? V jednom čase dostal 3, pozdejšie 5, zas 8 a konečne 12 korún od každého metrického centa, pravda?

— To ja všetko neviem.

— Kto financiroval podnik?

— To istotne neviem, zdá sa mi ale, že Elise *Reithoffer*.

— Koľko platu mal Géza Krausz a Rothmüller?

— To neviem. Oba boli Ivánkovi konfidenciálni, v prvom rade ale Rothmüller.

— *Predseda:* Vy v akom pomere ste bol s tými dvoma sekretármi?

Rudnay: Nuž... ako s cudzími ľuďmi...

Predseda: To sa práve nemôže povedať, keď človek číta tie listy, ktoré ste im písal. Keď vám nedali peniaze, písal ste im, že sú zlí ľudia; keď vám ale poslali peniaze, to ste písal, že «kedves Rotyikám» (môj milý Rotyika) a to ste písal, «že ho bár aj tokajským vínom pokrstíte». Vy ste len predsa prepoš...

Rudnay: Áno, nuž písal som aj tak, priateľskejším hlasom, to ale z ničoho nemožno vyčítať, že oni so mnou boli konfidenciálni.

Predseda: Vy ste ešte aj vtedy spoluúčinkoval, keď ministerstvo vojny proti jednotlivým lifrovaniam zdvihlo už námietky?

Rudnay: Áno, toto moje spoluúčinkovanie ale v tom pozostávalo, že podliferantom poslali sme ohradzovanie, aby nebol «Überfütterung».

— Aj na to vás upozornili, že v takýchto pádoch podľní ste trestoprávnou zodpovednosťou?

— Ja som si vždy vopred *vyjednal*, že ja trestoprávnou zodpovednosť na seba neberiem.

S týmto zakľúčený bol prvý deň trestného pojednávania.

Pavel Puhallo.

Medzi veliteľmi armádnych sborov zaujíma popredné miesto poľný zbrojmajster Pavel *Puhallo*, veliteľ prešporského armádneho sboru a teraz už veliteľ tretej armády.

Narodil sa v Horvatsku, v obci Brlogu, r. 1856. a vstúpil zavčas na vojenskú dráhu. Po skončení nižších a vyšších vojenských škôl pridelený bol čo dôstojník ku 11. poľnému delostreleckému pluku. Nadaný a veľmi ambiciózny mladý dôstojník rýchle napredoval a dostal viac vyznačení. Roku 1906. stal sa kommandantom vojenskej školy a vymenovaný bol za podmaršalla. Roku 1913. stal sa veliteľom prešporského sboru a vy-

menovaný bol za poľného zbrojmajstra. Čo veliaci generál tiahol na bojište na čele prešporského sboru, ktorý bol pridelený ku Danklovej armáde. Pri Polichne a Potoze vydobil si prešporský vojenský sbor prvé skvelé víťazstvá. V ustavičných krvavých bojoch tiahlo Puhallovo vojsko až ku Lublinu, ale pre veľkú nepriateľskú presilu nebolo možno vtedy toto mesto zaujať. Puhallovo vojsko utiahlo sa za riekou San a ďalej ku Dunajcu.

3. októbra r. 1914. začal sa krutý boj na brehoch rieky Sanu, kde prešporský sbor začal útočiť. Pre zlé počasie a neprajné miestne pomery museli naši zápasit s ohromnými ťažkosťami. Potom nasledoval útok našich na Ivangorod. Naši sa zvlášte vyznačili bravúrnym priechodom cez sandomiersky most. Pod Ivangorodom začaly sa kruté, krvavé boje. Jedon oddiel, ktorý Puhallo v rýchlosti zostavil a v ktorom boli všetky branže zastúpené, odrazil nepriateľa od západných brehov rieky Visly. Takto sa dostalo Puhallovo vojsko na okolie Olkusa, kde vyčkalo vývin udalostí v okolí Krakova. Kruté boje v okolí Krakova určily našim ťažké úlohy; tu sa srazili s ruskou gardou. Po bojoch pri vtoku rieky Nidy, kam cúvajúceho nepriateľa prenasledovali, poslaný bol prešporský sbor do Karpátov. Na Sylvestra roku 1914. o polnoci prišiel rozkaz, aby sa pohli. Vojsko začalo útok na sever od Užockého priesmyku. Veľký tlak, ktorý nepriateľ vyvinul a udalosti, ktoré sa od Przemyslu na západ odohraly, pripravily prešporskému sboru veľmi ťažké polozenie, z ktorého len s napnutím všetkých sil bol vstave vyviaznul.

Začiatkom mája r. 1915. sa pomery zmenily. Rusi začali utekať. Prešporský sbor vtiahol do mesta Sambor. Potom zas nasledovaly krvavé boje na močaristom vidieku. Koncom mája naši začali útočiť na Przemysl, ktorý 3. júna Rusi vyprázdnil. Puhallo prevzal veliteľstvo prvej armády a pri Sandomierzi a pri Jozefove vydobil skvelé víťazstvá. Prvá armáda tiahla ku rieke Bug a tu podriadená bola hlavnému veliteľstvu Mackensena. Naši víťazne vtiahli do Lembergu a do Zolkieva, potom sa započaly krvavé boje v okolí Šokalu.

Spojené nemecké a rakúsko-uhorské vojská vždy hlbšie tiahly na ruské územie a prešporský sbor dostal nariadenie zaujať okolie Kovelu, súčasne mal útokom napadnúť pravé krídlo ruského vojska v okolí Lucku. Tu sa zas vyvinuly veľmi krvavé boje. Útoky oslabily ruské posície, 31. augusta 1915. naši zaujali pevnosť Luck a o týždeň neskôr pevnosť Dubno. Potom sa naši skryli v zákopách a dekungoch a hrdinsky odražajú aj dnes útoky nepriateľa.

Na akom dlhom fronte sa bojuje?

Obrovské rozmery terajšej svetovej vojny najlepšie vtedy bijú do očí, keď hľadíme na dĺžku neuveriteľne rozprestretých frontov, na ktorých armády centrálnych mocností (Uhorsko-Rakúska, Nemecka, Turecka, Bulharska) a štátov antantu bojujú jedna proti druhej. Fronty

nie sú všade jednako silné a jednako dôležité, čo ani nemôže byť ináč vo vojne, ktorá sa rozprestiera temer na dvadsať krajín.

Táto vojna, čo sa týče rozmerov, prevyšuje všetky dosavadné. Bitky sa nerozhodnú za hodiny, lež trvajú za týždne, ba za mesiace a fronty od jedného svetového mora po druhé sa ťahajú.

Východný front je dlhší, ako západný front, ale rozdiel v ich rozsiahlosti je predsa nepatrný, ačkoľvek sa zápas vedie aj na väčšom území. Vysvetlením tohto je, že keď sme z pohyblivej vojny prešli do pozicionálnej, náš front sa prajnejšie utvoril, to jest takmer celkom v rovnej čiare ťahá sa od severa na juh. Východný front od Rigy až po rumunskú hranicu je okrúhlym počtom 1000 kilometrov dlhý.

Západný front je o volačo kratší. Francúzi dľa vlastného odhadnutia držia obsadený 800 kilometrov, Angličania 75 kilometrov a Belgičania 25 kilometrov dlhý front. Západný front je okrúhlym počtom 900 kilometrov dlhý.

Najpotrhanejší je taliansky front, bo tu vrchovatý kraj znemožnil rozprestretie frontu v rovnejšej čiare. Taliansky front je 450 kilometrov dlhý. Front, ťahajúci sa na macedonsko-bulharskej hranici možno odhadnúť na 400 kilometrov. Kaukazský front od jazera Van až po Čierne more je tiež 400 kilometrov dlhý. Mezopotámsky front je 300 kilometrov dlhý, perský front asi 500, arabský front ale asi 100 kilometrov dlhý.

Pripočítaním albánskeho frontu celú dĺžku frontov možno odhadnúť na 5000 kilometrov. Do tohto počtu nie je zarátaný front na kolóniách, zamorských osadách, bo o tomto niet spoľahlivých dát. Ani západná a východná hranica Egypta nie je zarátaná, bo tam sa boj nevedie,

Štvrtá válečná požička.

Upisovanie štvrtej válečnej požičky vykazuje už doteraz o mnoho väčší výsledok, než kto očakával. A čo je veľmi pozoruhodné, pri upisovaní válečnej požičky vývodí nemecké firmy, nemeckí veľkoobchodníci a veľkopriemyselníci, ktorí stoja v obchodnom spojení s Uhorskom. V uhorských peňažných ústavoch každodenne vzrastajú výkazy obnosov, upísaných na válečnú požičku. Vyzvanie vlády vzbudilo teda živú ozvenu v celej krajine. Krajinské obecnstvo s ochotou a s vlasteneckým oduševnením prispieva ku zaokrývaniu válečných trov, aby sme tento krutý krvavý boj s víťazstvom mohli skončiť.

Hrdinskosť našich na bojišti, svornosť a obetavosť krajinského obecnstva a jeho usilovná práca za frontom zabezpečily celý rad skvelých víťazstiev, jaké sotva zaznačila svetová historia. Podarilo sa nielen nepriateľa vyhnúť z územia monarchie, ktoré s veľkými obeťami, s veľkými ztrátami zaujal, lež naši hrdinovia pokročili ďaleko na nepriateľskom území. Celé Ruské Poľsko a hodná časť ruského územia, celé Srbsko a

Čierna Hora a veľká časť Albánie je v rukách víťazných spojencov. Toto je zárukou konečného víťazstva našej zbrane.

A ku týmto víťazstvám pridružuje sa cieľu povedomá, usilovná práca obecnstva tu doma. Veď v dnešných ťažkých, kritických časoch, keď sa jedná o našu budúcnosť, každý musí vedieť a verne a svedomite musí plniť svoje povinnosti.

Vyzvanie vlády ku upisovaniu válečnej požičky je novým vyzvaním ku plneniu občianskej povinnosti, ktorú plniť má každý dľa možnosti, primerane ku svojim hmotným silám. Zvlášte keď na válečnú požičku upísané onnosy sú dobre uložené, dobré úroky donášajúci kapitál.

Tie pramene, z ktorých sme v páde potreby silu čerpali, sú zavreté. Tie štáty, kde sme prv veľkú čiastku našich cenných papierov mohli uložiť, sú samé utisknuté na požičku. Lebo válečné trovy sú veľké, ku tomuto zásoby žiadneho štátu nestačily. Ale keď cenné papiere neumiestnime v cudzozemsku, lež tu doma, zostanú doma aj tie summy, ktoré štát od cenných papierov, vlastne od summy do nich uloženej čo úroky platí. Naše peniaze nebudú teda vandrovať do cudzozemska, lebo veď úroky od dlžoby zas len z daní platíme. Upisovanie válečnej požičky je teda z dvojakeho ohľadu veľavýznamné a veľmi výhodné.

Naši nepriatelia, nevediac zlomiť našu silu na bojišti, kovali plány o našom vyhladovaní a vysilení. Usilovná práca nášho gazdovského ľudu križovala plány našich nepriateľov poľahom na vyhladovanie. Vzhľadom na mimoriadne pomery, každý ochotne, rád zmierni svoje nároky, žije skromnejšie, ale zásoby potravín sú tolké že hlad nikto nemusí trpieť. Obetavosť krajinského obecnstva, ktorá sa javí na každom poli, odstraňuje všetky nesnádze a nedostatky, na ktoré naši nepriatelia ráтали. A výsledok upisovania štvrtej válečnej požičky bude dôkazom, že sa naši nepriatelia aj tu prerátali.

Mnoho bolo na kocku postavené v tomto krutom krvavom boji, ktorý s celou náruživosťou trvá už jedonadvadsať mesiacov. Podarilo sa nám obrániť, čo nepriateľské útoky ohrožovali, ba boli sme už vstave z väčšej čiastky nahradiť ohromné škody, ktoré nepriateľ menovite v obciach karpátskych a v Haliči spôsobil. Mali sme ku tomu dosť mravnej a hmotnej sily. Pri zaokrývaní válečných trov opierali sme sa tiež na vlastné sily. Napnúť treba tieto sily teraz, keď je reč o zabezpečení doterajších skvelých výdobitkov, o zabezpečení konečného víťazstva.

Upisovanie válečnej požičky je v plnom prúde. Krajinské obecnstvo vie a plniť bude svoju povinnosť.

O masle.

V riadnych okolnostach guľočkový masť po započatí mútenia o 20—30 minút sa už vylúčia a smotánka vyzera tak, jako jemné krúčky. Pri ďalšom mútení gu-

ľočky masti sa prilepia jedna ku druhej, postupne rastú a cmar sa oddelí. Maslo je hotové vtedy, keď guľočky masti dosiahnu veľkosť jačmenných krúp, alebo hrachu. Vtedy guľky masla pomocou varechy alebo sitka vyberieme z cmaru.

Maslo zvykli aj barviť, aby bolo krajšie. V takomto prípade najlepšie je ku tomuto cieľu osobite zhotovenú farbu pred mútením dobre smiešať so smotánkou.

Obecenstvo vďačnejšie kupuje barvisté maslo a veru maslo v zime od suchého krmu býva obyčajne biele. Preto upotrebenie neškodných a čistých farieb není zakázané.

Aby maslo čím dlhšie ostalo čerstvé, v prvom rade treba ho dobre očistiť od cmaru, lebo sa cmar chytro zkaží.

Ohľadom na čistotu, maslo holou rukou nikdy nemáme chytiť, lež zo zbánky máme ho vyberať varechou alebo sitkom a potláčať ho, aby cmar celkom stiekol s neho.

Cieľom dokonalého odstránenia cmaru maslo treba miesiť. Cmar síce vymyje z neho aj čistá voda, lenže voda súčasne kazí aj chuť masla.

Na miesenie masla v menších mliečarňach upotrebuje sa ku tomu cieľu zhotovená doska podoby polkruha, ktorá je opatrená krútiacim sa valcom. Jedon koniec tohoto valca pripevnený je o stôl, aby sa počas miesenia väčšia sila mohla vyvinúť.

Pred miesením stôl treba dobre umyť najprv vriacou, potom studenou vodou, aby sme so stola špinu a príživníkov odstránili. Maslo lopatou dáme na stôl. Stôl sa ustavične zvrta, maslo tiská pod valec, v masle nachodiaci sa cmar vytlačí a cmar steká so stola. Maslo následkom zvrtnutia dostane sa znova pod valec a toto sa opakuje asi desaťkrát, kedy je maslo už čisté od cmaru.

Jestli je maslo také mäkké, že ho nemožno miesiť, v tom prípade do zbánky alebo do tej nádoby, do ktorej maslo položíme, dáme niekoľko kúskov čistého ľadu a keď maslo ochladne, vtedy ho začneme miesiť.

Po miesení stôl a valec najprv sódomou, potom vriacou a konečne studenou vodou dobre orajbeme a usušíme.

Základné smytie a čistenie je veľmi potrebné, lebo v dieročkách dreva ostane trochu masla, ktoré sa zkaží a aj pozdejšie miesené maslo pokazí.

Maslo aj počas miesenia možno smývať, a síce tak, keď na maslo počas krútenia lejeme studenú vodu a dotiaľ ho miesime, kým stekajúca voda bude úplne čistá a bez cmaru.

Desať prikázaní kynoženía kukučiny (ceduliny).

1. Sej len také ďatelinové a lucernové semä, v ktorom niet kukučiny.

2. Nikdy nezabúdaj na to, že i roľa môže byť nakazená semiačkom ceduliny.

3. Na ďateliníšte a lucerníšte stále dozeraj a keď aj nevidíš žiadného flaku, predsa skúmaj, či sa medzi ďatelinou predsa neskrývajú steblá nebezpečnej kukučiny.

4. Jakonáhle spozoruješ kukučinu, vykynož ju dôkladne, aby jej semä nedozrelo.

5. Kukučinu takto treba kynožiť: Flak kukučiny skos, ale skos aj ďatelinu aspoň na krok okolo flaku; skosenú kukučinu a ďatelinu v plachtách pozorne odnes s ďateliníšta, pozorujúc na to, aby ani jedno steblo kukučiny nespadlo na roľu, lebo jedno steblo kukučiny môže nakaziť celé ďateliníšte. Miesto skoseného flaku dôkladne pokop, rastlinné čiastky zahrab hlboko do zeme, aby zhnily.

6. Aby na ďateliníšti alebo na lucerníšti neostaly prázdne flaky, skosené a pokopané miesta na lucerníšti zasej lucernou a v jaseňi červenou ďatelinou.

7. Flak, z ktorého si kukučinu skosil, zvlášte jeho kraje aj potom sprevádzaj pozornosťou, aby sa cedulina nezjavila znova. Na kynoženie kukučiny ďatelinového alebo lucernového strniska obracaj veľký zreteľ a jestli je strnisko veľmi zaplienené kukučinou, najlepšie urobíš, keď strnisko zaorieš.

8. Keď dáš kosiť ďatelinu alebo lucernu na sáme, za každý flak kukučiny, ktorý kosiec neskosi, zaplať koscovi štyri haliere a s vykynožením flaku neodkladaj.

9. Pred mlátením ďateliny alebo lucerny na semeno presvedč sa o čistote mláťačky, lebo z nečistej mláťačky sa tiež môže kukučina dostať do ďatelinového semiačka. Po mlátení odpadky kukučiny nevysyp na hnoj, ale ich znič, lebo ináč hnojom nakaziš si roľu.

10. Jestli si pestovateľom semena, zvlášte pozoruj na veľkú kukučinu, ktorá je o veľa nebezpečnejšia, jako obyčajná kukučina, lebo jej semeno z ďatelinového semiačka nemožno vycúdiť, proti veľkej kukučine sa teda len jej kynožením na roli môžeš brániť. Jestli toto zameškáš urobiť, tvoje ďatelinové semeno bude o dvadsať korún menej hodné, jako iné ďatelinové semeno. Jestli však semeno veľkej kukučiny nepoznáš, pošli trochu ďatelinového semiačka niektorej stanici pre skúmanie semien, odkiaľ ti zdarma odpíšu, či máš v ďatelinovom semiačku semeno veľkej kukučiny alebo nie.

Plekanie teliec.

Teľa v prvých troch týždňoch živí sa výlučne mliekom, lebo zo štyroch žalúdkov len jeden má vtedy ešte vyvnutý. V prvý týždeň aj tento žalúdok je ešte taký malý, že sa len 1 liter mlieka sprace doňho. Teľa prostrednej veľkosti v prvý týždeň potrebuje denne 4 litre mlieka, preto ho denne štyrikrát treba pustiť pod kravu. Veľkú chybu spácha teda ten gazda, ktorý týždňové teľa len 2—3-krát denne pleká, lebo na tri razy není vstave toľko mlieka vypiť, koľko potrebuje ku svojmu vývinu. V prvý týždeň teľa nech cicie toľko, koľko sa mu len chce.

V druhom týždni sa teľa veľmi rýchle vyvinuje, preto nech mu gazda dovolí toľko cicať, koľko potrebuje, ale tak, aby si teľa žalúdok neobťažilo. Koľko mlieka je dost pre teľa v druhom týždni? Toľko, koľko je $\frac{1}{8}$ váhy teľaťa. Jestli teľa váži ku pr. 40 kg, teda za 24 hodín v druhom týždni potrebuje 5 litrov mlieka.

Jestli je vo vemene viac mlieka, jako koľko teľa potrebuje, v tom páde zvyšné mlieko nesmieme tak vydojiť, že zo všetkých ceckov dojme, lebo takto teľaťu ostane práve najmastnejšia čiastka mlieka a teľa od mastného mlieka dostane hnačku.

V druhý týždeň môžeme teľa plekať už len trikrát denne, lebo sa mu prvý žalúdok už zväčšil a tak naraz viac mlieka sa sprace doňho. Koncom druhého týždňa je teľa asi o 6 kg. ťažšie, teda aj viac mlieka potrebuje, aby vo vývine nezaostalo.

Od počiatku tretieho týždňa o 1 liter viac mlieka potrebuje denne. Jestli teda v druhom týždni denne, dostalo 5 litrov, v treťom týždni dávajme mu 6 litrov mlieka. Po troch týždňoch teľa je zase ťažšie a preto zase viac mlieka potrebuje. Ku pr. jestli sme mu v treťom týždni dávali 6 litrov, vo štvrtom dávajme mu 7 litrov mlieka. V tomto veku u teľaťa zjaví sa túžba po žviakaní (prežúvaní), teda do jasličiek pohodme mu trochu mäkkého dobrého sena. Čím viac sena zožerie takéto teľa, tým väčší sa mu vyvinujú aj ostatné žalúdky. Po štvrtom týždni je teľa zase ťažšie a preto mu zase o 1 liter viac mlieka treba dať denne ale len v tom páde, jestli mlieka, ktoré teľa vycieia z kravy, není viac od 8 litrov, lebo vyše 8 litrov viac mlieka dať teľaťu není potrebné. Slovom teľaťu každý týždeň o 1 liter viac mlieka dávajme, ale len do 8 litrov, ďalej už dennú dávku mlieka nezväčšujme.

Teľa, ktorému minulo päť týždňov, dávku mlieka dostáva už len dvakrát denne : dostáva aj seno, každý deň viackrát, ale naraz len málo ; môže dostať aj trochu ovseného šrotu.

Keď teľa privykne na ovos, teda keď má 6 týždňov, vtedy žiada už aj vodu, preto mu ju asi na hodinu necháme v priprave. Takémuto teľaťu treba do jasličiek položiť ako päť veľký kus soli, z ktorej toľko bude lízať, koľko sa mu páči.

Osem litrov mlieka denne nech dostáva teľa až po odlúčenie, ale seno a ovsu mu vždy viac a viac treba dávať, aby nezaostalo vo vývine.

Jestli nemáme lúčneho sena, teľaťu pred odlúčením môžeme dávať aj ďatelinu alebo lucernu, ale tieto krmivá sú pre teľa nikdy nie také dobré, jako lúčne seno, ktoré pozostáva : rozmanitých tráv, kdežto ďatelina a lucerna pozostáva len z rastlín jedného druhu. Takýmto telcom možno dávať len takú ďatelinu alebo lucernu, ktorá za mladi a len pre telce bola kosená.

Ktorý gazda má také kravy, ktoré nemajú dost mlieka pre telce, ten nech telce neprisádza, lež nech ich predá mäsiarovi, lebo z takéhto teliec by tiež nikdy neboly dojnice.

CHYRNIK.

Z biskupstva košického. Osvietený pán biskup košický dr. Augustin Fischer-Colbrie v svojom obežnom liste dôrazne vyzýva svojich kňazov, aby sa starali, žeby na území ich fár ani jedna válečná sirota nebola bez opatery. Na vedomie dáva, že na košické malé semeníšte doteraz sossbieralo sa 30.601 korún. Povzbudzuje ku značeniu na štvrtú uhorskú válečnú požičku. Košická r.-kat. pokladnica náboženských fundácií na novú válečnú požičku značila 250.000 korún. Košický katolícky patronážsky spolok značil 13.000 korún. Košický k'áštor mníšiek Sv. Uršuly značil 60.000 korún.

Osvietený pán biskup baňsko-bystrický Farkas Radnai v obežnom liste vyzýva kňazov a učiteľov svojej diecése, aby vynaložili všetko možné, žeby veriaci ponáhľali sa plniť svoju občiansku povinnosť ohľadom značenia na štvrtú uh. válečnú požičku a to v prvom rade upotrebovaním doma schovaných peňazí.

Osvietený pán biskup spišský za štvrtú uhorskú válečnú požičku. Jeho excellencia osvietený pán biskup spišský dr. Alexander Párvy v svojom tohoročnom 8. obežnom liste vrele odporúča štvrtú uhorskú válečnú požičku. Medzi iným píše, že ku dosiahnutiu válečného zdaru nevyhnutne je potrebné, aby nás všetkých i teraz prepikalo to povedomie, že konáme vlasteneckú povinnosť prvej triedy, keď všetky nepotrebné, hotové peniaze naše položíme na oltár vlasti v podobe válečnej požičky. Vyzýva svojich kňazov a učiteľov, aby nielen sami značili, lež aby i veriacich povzbudzovali ku čím hromadnejšiemu upisovaniu; aby poučovali veriacich, že kto obráti svoje doma schované hotové peniaze na značenie válečnej požičky, zadosť učiní svojej povinnosti oproti vlasti, spolu jedná ale i v svojom vlastnom záujme. Osvietený pán biskup dovoľuje, že kostolné a školské peniaze, ako i základiny vložiť sa môžu do válečnej požičky. Dekanom nakladá, aby mu do 10. júna oznámili, že koľko značili veriaci. Sám osvietený pán biskup značil 600.000 korún.

Osvietený pán biskup rožňavský Ludvik Balás v súvis s novou válečnou požičkou upravil dlhší obežný list k svojim kňazom a učiteľom. V obežnom liste udáva, že vážnosť zdarnej požičky cení si budú v prvom rade naši nepriatelia.

Nový spišsko-belanský farár. Uprázdnenú spišsko-belanskú faru dostal dr. Ján Pollák, professor bohoslovnia v Kapituli.

Štvrtá uhorská válečná požička vo Spiši. Firma Wein v Kézmarku značila 1 milion korún, gróf Vidor Csáky v Harhove 200.000 kor., grófka Albínová Csáky v Biacovciach 100.000 korún, Spišská Úverná Banka v Levoči 100.000 kor., nadžupan barón Artur Wieland 70.000 korún. V Magure nedeckí gazdovia do minulého týždňa značili 14 000 korún.

Osemstotisíc korún z Ameriky. Uhorskí vysta-hovalci v Amerike s'ložili a poslali pre vdovy a siroty uhorských padnutých hrdinov 800.000 korún.

Načo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Jeho eminencia knieža-primas, ostrihomský arcibiskup dr. Ján Csernoch na sirotinec vystaviť sa majúci v Ostrihome obetoval 200.000 korún; v tom sirotinci umiestniť sa majú v prvom rade válečné siroty katolíckych učiteľov. — Osvietený pán biskup rábsky Anton Fetser z príležitosti svojho 10-ročného biskupského jubilea na veľkováradský ústav Sv. Vincenta dal 16.000 a na iné dobročinné ciele 60.000 korún. — Jeho excellencia arcibiskup jágerský dr. Ludvik Szmrecsányi obvyklú hostinu Zeleného štvrtku vymenil 500 korunami, ktoré poslal na ciele Červeného Kríža. — Kečkemétsky prälát-farár Štefan Révész na válečný sirotinec «Ottokár» dal 200 korún. — Trnavský arcibiskupský námestník Pavel Jedlicska na válečné dobročinné ciele znovu dal 200 korún. — Temešvársky kanonik Franc Blaskovics na vojenskú modlitebnú knižočku dal 300 korún.

Košický spolok Červeného Kríža vystavil táborový oddiel s 200 posteľmi a s úplným nemocničným zariadením. Oddiel už odišiel na bojište. Veliteľom nemocnice je hlavný lekár dr. Ludvik Hartmann a osobníctvo tvorí 12 košických dobrovoľných opatrovníčiek. Z vidieckych uhorských miest je to prvý na bojište pošlý táborový oddiel Červeného Kríža.

Vojna a lekári. Zpomedi doktorov rakúko-uhorskej monarchie konajúcich vojenskú službu do 1. novembra r. 1915. padlo 85, v nákazlivej nemoci zomrelo 207, raneno bolo 373 a do zajatia padlo 215. Zpomedi lekárov Nemecka do januára 1916. padlo 258, v nákazlivej nemoci zomrelo 141, raneno bolo 591 a do válečného zajatia padlo 308.

Pamiatka gorlického prelomu. Z Košíc oznamujú: Mesto uzavrelo na svojom poslednom zasadnutí, že na útraty sochy kráľa, ktorú na pamiatku gorlického prelomu postaví majú v košickej vojenskej hlavnej reálke, obetuje 1000 korún.

Cirkevná slávnosť na Čaci. Horliví rim.-katolícki veriaci na Čaci na pamiatku skvelých víťazstiev našich vojsk v máji lanského roku tohoročné Mariánské pobožnosti začali s duchapovznášajúcou slávnosťou. Rimsko-katolícky ľud pri haličskej hranici ležiacej veľkej obce Čace pre dva bočné oltáry farského kostola zadovážil 8 svietnikov z masívneho bronzu, 170 cmetrov vysoké sochy «Srdca Pána Ježiša» a «Srdca P. Marie», taktiež 6 anjelských sóch zo svetočyrneho mníchovského Mayerovského umeleckého ústavu v hodnote 4000 korún. Duchapovznášajúca cirkevná slávnosť odbývala sa 30. apríla predpoludním a popoludní.

Voľbu levočského mešťanostu napadla protivná stránka. V svojej appellácii odvolávajú sa na to, že terajší výbor mestský nezákonnite bol zvolený a ako taký nemohol právoplatne voliť.

Starajme sa o našich zajatých v Rusku! (Ako sa dostanú naše dopisnice iste do rúk našich zajatých?) Mnohí sa ponosujú, že ačkoľvek svojim príbuzným zajatým v Rusku už mnoho karát a listov poslali, títo im predsa stále odpovedajú, že ešte žiadnej pošty od

nich nedostali. — A skutočne. Vela dopisnic, ktoré naše zarmútené ženičky a rodičia do Ruska píšu, nedošly na určené miesta. Prečo? Príčina je veľmi jednoduchá. V Rusku majú celkom inakšie písmo, ako u nás. Ruskí poštári poznajú len ruské písmo, naše nie. Rusi vedia len po rusky čítať, ale nie po našsky. — Jestli teda chceme, aby naši synkovia a mužovia sa niečo o nás dozvedeli, tak musíme aspoň adressy po rusky napísať. Lenže kto vie u nás rusky písať? Veru máloktorý. Naše úrady sa teraz postaraly, aby si každý za lacný groš ruským písmom a tlačou opatrené dopisnice zaobstaral mohol. — Kto chce, aby jeho kartu v ruskom zajatí iste obdržali, ten nech pošle poštovou poukážkou 3 koruny na adresu: *Kartenabteilung des Gemeinsamen Zentralnachweisebureau, Wien. 1. Postsparkassa-Conto No. 153.034.* a na strižku poukážky nech napíše zreteľným písmom meno a správnu adresu patričného zajatého v Rusku. Dostane potom 50 kusov dvojitych úradných dopisnic, na ktorých adresa zajatého vytlačená bude ruskými literami. Kto pošle horeoznačeným spôsobom 5 korún, ten dostane 100 kusov takýchto dopisnic.

Cez leto si treba nadobudnúť kamenné uhlie. Budapešianska ústredná obchodná správa uh. štátnych železníc cestou časopisov upozorňuje obyvateľov hlavného mesta, aby si na zimu potrebné kamenné uhlie cez jar a cez leto zadovážili, bo v jaseňi a v zime železničná premávka pre nedostatok vozňov a pre zlé počasie akiste bude obťažaná.

Z Kézmarku. Mesto Kézmarok pozdvihlo cenu tehál z 38 na 50 korún. Do mestského krmníka ošípaných doteraz zadovážili 50 ošípaných, a síce o 20 percentov lacnejšie, ako je terajšia cena.

Novšie poriadky proti dráčom v Nemecku. V Nemecku nielen občianska vrchnosť, lež i vojenské hlavné veliteľstvo s tou najväčšou prísnosťou bojuje proti dráčom s potravnými článkami. Tak vojenské hlavné veliteľstvo v tieto dni uverejnilo oznam, v ktorom hovorí, že sa dozvedelo, že v Berlíne v početných obchodoch za hydinu a za mäso pýtali neslýchane vysoké ceny, bo maximálna cena týchto článkov nie je ustálená. Preto policajné vrchnosti dostali rozkaz, aby prísne dozerali na ceny týchto článkov a jestli zkusia dáku nepravosť, aby proti majiteľovi obchodu naskutku zaviedly trestné pokračovanie a obchod aby naskutku zavrely. Vrchnosti práve takto budú pokračovať aj proti tým obchodníkom, ktorí tovar nakopia a odtiahnu od obchodu.

Podpálili archív mesta Eger. Z Jágra sdeľujú, že mestský archív 30. apríla večer volakto podpálil. Oheň len v pondelok rano spozorovali a zahasili. Jedna čiastka bežných aktov a listiny policie zhorely, ale na dobu tureckého panstva potahujúcim sa listinám historickej ceny nič sa nestalo.

Zo Spišskej Magury. Richvaldský gazda Ján Mereskák na štvrtú uhorskú válečnú požičku značil 600 korún.

Vojenské vyznačenie. Spišskému rodákovi dr. Ondrejovi Róthovi, ktorý ako komandant kompánie bojuje na talianskom bojišti, sám dedič trónu pripäl na hrdinské prsia odznak «Signum Laudis».

Spišská Nová Ves (Igló) s 200 korunami vstúpila do krajinskej Domovne zmrzačených detí. Výboru rodiny miestnych narukovaných potravinami napomáhajúcejmu odhlasovali výborníci 1000 korún. Na ciele obchodno učňovskej školy odhlasovali 300 korún. Trom katolíckym učiteľom odhlasovali válečnú podporu. Súrne žiadajú sriadenie rímsko-katolíckej školskej záležitosti. Výbor ustálil, že poprosí podžupana, aby suspendovaného mestského hlavného forsnera Rudolfa Estefányiho súrne nazpät uviedol do úradu, pretože, dľa ustálenia mestského gazdovského výboru, neoškodil mesto. So zastupovaním narukovaného veľkohnieleckého učiteľa poverili kaplána Jána Kusnira, ktorý dostane za to mesačne 100 korún.

Hrdinská smrť. Zo spišského Richvaldu oznamujú: Richvaldský mládenec Ondrej Režnický, pešiak 65. spoločného pluku, následkom choroby, nadobudnutej na východno-haličskom bojišti 12. apríla zomrel vo vojenskej nemocnici v Marmarošsigete v 22. roku života svojeho.

Spišské válečné milodary. Novovesské detské opatrovne (óvody) minule zariadily s dietkami peknu válečnú prednášku, ktorá priniesla na óvodu vystaviť sa majúcu na niektorom vidieku Šáriša spustošenom Rusmi, 600 korún. — Slávnostný večierok, zariadený v Podhrade na úctu tamojšieho katolíckeho farára, priniesol pre válečné siroty 637 korún. Sám jubilant farár Zemancsik obetoval 100 korún. — Kézmarskej filiálke Červeného Kríža predsedníčka filiálky Karolová Wein na veľkonočné dary vojakov darovala 300 korún. — Starovesská schránka Svätého Antona na válečné ciele Katolíckeho Karitása dala 40 korún.

Haličskí utečenci odišli z Budapešti. Minister vnútra haličským utečencom len do 10. apríla bol dovolil ostať u nás, ale vzhľadom na to, že v prostred apríla padly židovské sviatky, tento termín predĺžil do 30. apríla. Z Budapešti teda v sobotu, 29. apríla večer a v nedeľu, 30. apríla odcestovalo asi 7000 haličských utečencov a ostali tu len tí, ktorý bydlisko je v čiare vojny. Utečencov osobitě vlaky odviezly domov.

Z ruského zajatia. Anton Kostelnik, bývalý vyšnolapšanský (Spiš) a terajší čomatelský (Gemer) učiteľ, v svojej 19. marca datovanej karotke spišsko-richvaldskému farárovi píše, že je už siedmy mesiac v meste Ufa. Je zdravý, pomerne k okolnostiam cíti sa dobre, jediná chyba je tá, že po tak mnohom písaní veľmi málo kariat dostáva. Manželka jeho 18. januára dostala od neho prvý list. Pozdravuje všetkých známych. Karotka 20. apríla došla do Richvaldu. — Spišsko-richvaldský gazda Ondrej Harendarčík v svojej 12. februára písanej a 19. apríla došlej karotke nemecky píše svojej manželke z Tomska zo Sibírie, že jej veľmi často píše, od nej ale nemôže listu dostať a preto aby mu už ani

viac nepísala, bo oni vandrujú z jedného miesta na druhé, poštu ale nepošlú za nimi; aby sa nesuzovala, on zato vždy bude písať.

Levočská cis. a kráľ. rezervná nemocnica dostala nové povolanie. Zariadia ju 1000 posteľami a liečiť v nej budú vojakov nemocných na pľúca. Do spišsko-sobotskej nemocnice Červeného Kríža neprijmu viac chorých vojakov. Ponevác nachádza sa dosť miesta v nemocniciach vojenských; minister nariadil, aby verejné nemocnice vrátili sa pôvodnému povolaniu.

Vyznačení zástavníci 67. peš. pluku. Na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom veľkou striebornou medaillou hrdinskoati boli vyznačení: zástavník Artur Cumin (Poprád) a zástavník Alexander Reisz, malou striebornou medaillou hrdinskosti ale zástavníci Béla Zimmermann, Gejza Zimmermann, Jozef Takácsy (Levoča), Ladislav Ujházy (Kotterbachy), dr. Zoltán György (Prešov) a Erich Haase; kadéti Artur Janovitz, Jozef Berg, Matej Danielisz (Žakovce), Béla Kmetz (Levoča) a sanitét-kadét Elek Barna (Spišská Stará Ves).

Vojenské vyznačenia. Radován Stankov, kapitán 85. pešieho pluku, na uznanie hrdinského chovania sa oproti nepriateľovi dostal vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou. — Štefan Szécsey, rezervný strážmajster 67. peš. pluku, na uznanie zvlášte verného plnenia povinnosti oproti nepriateľovi dostal korunný strieborný záslužný kríž na stužke medailly hrdinskosti. Viktor Cséplő, rezervný poručík 67. pešieho pluku, za svoje hrdinské chovanie sa oproti nepriateľovi účastným sa stal najvyššieho pochvalného uznania.

Mrtví a ranení.

Zkráteniny: pp. = spoločný peší pluk; hp. = honvédskejší peší pluk; jb. = jágerský bataillon; komp. = kompánie; náhr. komp. = náhradná kompánie; bat. = bataillon. Za menom stojace číslo označuje kompánie, v ktorej patričný slúži. Za menom stojací † znamená, že dotyčný zomrel; písmena z. ale značí že patričný je zajatý.

Všetci, pri ktorých niet žiadnej poznámky, sú ranení.

Koričanský J. rakúsky 27. lp. 4, Kornhauser Eugen jednoročný dobrovoľník 34. pp. 13, Kossány Leopold (Óhaj) 26. pp. 12, Kramár Gabriel (Cifer) 13. hp. (pridelený 1. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Krajčovič Pavel (Udvarnok) 12. pp. 2. †, (bol oznámený ako ranený), Kraščenič Alex (Pozsonyeperjes) 72. pp. 9 †, Krausz Jozef (Breznóbánya) 15. jb. z., Kročka Štefan (Báhony) 13 hp. 1. náhr. komp. z., Kulmann Ján (Rókusz, Spiš) 93. pp. 2. náhr. komp. z., Kuki Július (Csütörtök) 13 hp. (pridelený 1. c. k. landšturm. žandárskemu bataillonu) 1, Kupčík Ján (Alsólipnich, Orava) 83. pp. 4, Kuruc Andrej (Farkasd, st. nitrianska) 82. pp. (pridelený 61. pp.) 15 †, Labai Juraj (Murányhosszurét) 66. pp. 6, Lasica Samuel (Tótpel-sőc) 25. pp. †, Luska Augustin (Pozsony) 66. pp. 9, Luterančík Ján (Eperjes) 32. jb. 1. z., Lutišan Adam (Puhó) 20. hp. (pridelený 2. c. k. landšturm. žandár-

skemu bataillonu) 5 †, Lukáč Ján (Jolsvatapolca) 29. jb. 3 †, Luprich Ján (Kós) 12. pp. 3. náhr. komp. z.

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského: Drdul Pavel (Istvánlak) 16 z., Drška Martin (Berezó) 3. náhr. komp. z. (totožnosť presne nie ustálená), Dunajčik Ján (Lobonya) 1. náhr. komp. z., Enninger Franc (Máriavölgy) 1. náhr. komp. z., Fassung Štefan (Pozsonyivánka) 1. náhr. komp. z., Feix Imrich (Pozsony) 1. náhr. komp. z., Fischer Franc (Székelyfalva) 1. náhr. komp. z., Fogaš Ján (Leszété) 4 z., Fusek Ján (Verbóc) 3 z., Gábris Michal (Nagymagasfalu) 1. náhr. komp. z., Galo Jozef (Koszorány) 9 z., Gašperik Jozef (Majtény) 9 z., Glasa Koloman (Papfa) 4 z., Gučik Juraj (Leszété) 3. náhr. komp. z., Haláš Ján (Alsóleszété) 11 z.

Abraham Michal (Szolesány) 18. hp. 4, Achs Anton (Pozsony) 72. pp. 4. náhr. komp. z., Augustiňák Andrej (Podvilík) 71. pp. 2. z., Bardiovsky Ferdinand (Galgóc) 37. pp. 4 z., Betus Ján (Pribilina) 9. hp. 10 †, Bezák Anton (Kinorány) 12. pp. 11, Blaha Michal (Konyha) 8. pp. 6, Braun Filip (Nyitra) 61. pp. 1, Braun Ludvik (Nagysenkóc) 72. pp. 10 †, Csanádi Franc 14. hp. (pridelený 18. hp.) 11, Chnup Michal (Szenc) 72. pp. †, David Ernest jednoročný dobrovoľník tit. cugsfirer (Zsolna) 2. pp. 19, Dirrhofer Ludvik Pavel poručík v reserve (Galgóc) 79. pp. 1, Dubač Ján (Turzófalva) 71. pp. †, Dogány Jozef (Nagytapolesány) 12. pp. 3. náhr. komp. †, Eremitz Teodor 16. hp. †, Fekete Blažej (Ruttka) 62. pp. 13 (bol oznámený ako mŕtvý, žije), Ferkó Jozef 13. hp. 14, Fielc Alojz (Nyitrafenyves) 14. hp. (pridelený 18. hp.) 12, Fischer Alexander (Vágújhely) 15. hp. (pridelený k. u. 4/81. landšturm. etapp. bataillonu) 3 †, Frolo Danek Ján 71. pp. †, Gabos Árpád (Korompa) 19. hp. oddelenie so strojovými puškami III. z., Gabriško Pavel (Kvassó) 71. pp. † (bol oznámený ako ranený), Göbl Daniel (Pozsony) 19. hp. 3, Göttl Matej 13. hp. 3, Gross Šimon zástavník v reserve (Rózsahegy) 64. pp. 2. náhr. komp. z., Gyuresek Ján (Felsőzsember) 18. hp. 11, Haluza Peter (Nemeeske) 81. pp. 4. náhr. komp. z., Haris Ján (Kosárfalva) 15. hp. (pridelený k. u. 4/18. landšturm. etapp. batail-

lonu) 4, Hawerniuk Ján (Boroh (?) st. trenčianska) 40. pp. 5, Hirágyel Štefan 15. hp. (pridelený 13. hp.) oddelenie so strojovými puškami †, Hogh Július (Marosfalva) Tekov) 12. lp. oddel. so stroj. puškami †, Hofer Pavel 12. pp. 6, Illés Jozef (Nagysurány) 12. pp. †, (bol oznámený ako ranený), Janik Mikuláš (Királylehota) 85. pp. 5, Ivanič Ján (Nagyszombat) 91. pp. 3, Kapralik Jozef (Trencsénfogas) 71. pp. †, Kapus Ján (Bélapataka) 24. hp. 9 †, Karaburda Ján (Vacok, Zvolen) 16. hp. †, Kazmerčik Daniel (Alsólipnica) 8. pp. 2. z., Kmety Pavel (Parlag) 12. pp. 1. náhr. komp. †, Končir Jozef 81. pp. 4. náhr. komp. z., Konta Ján (Hontnadas) 18. hp. 4, Kormos Ludvik 16. hp. †, Krajč Andrej (Bát) 14. hp. (pridelený 18. hp.) 11, Kubica Ján (Miava) 13. hp. 13, Kubovič Ján (Nagychocholna) 71. pp. 5. marš. komp. †, Kurbel Juraj (Tuzsina) 12. pp. 12 †, Liška Andrej (Szenikereszt, Liptov) 1. jb. z., Lukaček Ján (Erdőtká, Orava) 15. hp. (pridelený k. u. 4/18. landšturm. etapp. bataillonu) 1, Majecka Jozef (Eperjes) 67. pp., Makai Július 14. hp. (pridelený 18. hp.) 11 †, Maiyasko Ján (Nagycsóta) 12 pp.) 1. náhr. komp. †, Matuš Štefan 14. hp. 12 †, Mega Alexander (Losonc) 1. hp. 3. náhr. bat. z., Mellis Ján (Vágapáti) 15. hp. (pridelený k. u. 4/18. landšturm. etapp. bataillonu) 3, Mihalik Ernest (Beregszeg) 81. pp. 4 z., Mikulec Martin (Csomok (?) nitrianska) 12. pp. 3. náhr. komp. †, Milo Martin (Majosfalva) 71. pp. 5 †, Minarik Ján (Láz) 15. hp. (pridelený 24. hp.) 8, Miško Štefan (Paráznó, st. trenčianska) 71. pp. 1. náhr. komp. †, Ovečka Karol (Szomolánka) 4. lp. 3, Ondrovič Michal (Nádasfő) 35. pp. 13, Pagáč Martin (Puhó) 71. pp. 2 †, (bol oznámený ako ranený), Pal-kovič Matej 13. hp. 3.

Odkazy redakcie.

F. K. K.: Ďakujeme. Pre opozdenie príde budúce.
O. H. Ž.: Predplatok v poriadku. — Š. Z. P.: O Vašom L. v pokračovaní dozviete sa ešte viac.

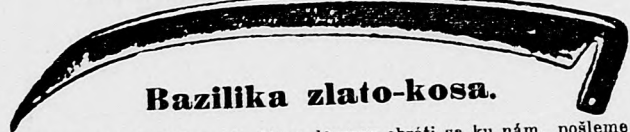
Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

Odpredaj makulatúry papiera starých novín.

Cena 16 korún za m. cent. K dostaniu len v Budapešti vo vydavateľstve našich novín. Zásielka na vidiek prítomne vytvorená.

Oznamy prijíma administrácia „Krest'an“ Budapest, Szentkirályi-u. 28

51 rokov v obchode, vyzkúmane dobrá osada na kosa.
Nikto nikdy nemal lepšej kosa, ako je naša

Bazilika zlató-kosa.

Nesľubujeme nebo a zem, každému ale, kto s dôverou obráti sa ku nám, pošleme takú trvanlivú oštrú zlatú kosu, za ktorú nás požeňovať bude. Tieto kosa už od 50 rokov rozposielame najväčším pántvam a mnoho tisíc hospodárom. Zárukou dobre stojíme za každú kosu a nesodpovedné zameníme zdarma. — Cena jednej „Bazilika zlató kosa“ s poštovou dobierekou:

	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
Cena 1 kosa	2-60	2-70	2-80	2-90	3-	3-10	3-20	3-60 kor.

Cena 1 kosa Bazilika diamantovej osielky 1-50 kor. Takej nikdy nebolo. Zvláštne upozornenie pre sbierateľov kupcov na kosa. Pri kúpe 10 kusov kós 1 kus posielame zdarma. Pri kúpe 30 kusov, zdarma posielame 3 kusy alebo jeden výborný 8 výstr. revolver, alebo jeden opravde postríbený metallový kríž. Prosíme na každý pád žiadať si náš veľký obrázkový cenník. Zdarma ho pošleme a každému spôsobíme s ním veľkú radosť. — K dostaniu v obchode: Jozef Marosi a Syn. Esztergom 15. číslo. 51 ročná osada na kosa a veľký obchodný dom.